

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Методичні рекомендації для підготовки здобувачів вищої освіти
до практичних (семінарських) занять
з дисципліни «Облік і звітність оподаткуванні»
для здобувачів 4 курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування ОПП «Облік і аудит»

Розробник(-и): доцент Попович О.В.

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Протокол № 9 від « 22 » серпня 2022 р.
Завідувач кафедри _____ Тетяна КОСОВА

ВСТУП

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі обліку і оподаткування.

Метою викладання дисципліни є вивчення питань щодо організації та ведення податкового обліку, розкриття його сутності та змісту основних категорій; складання податкової звітності, формування показників, які є підставою для взаємовідносин суб'єктів підприємницької діяльності з бюджетом.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення основних законодавчих та нормативних актів, які регламентують питання обліку в оподаткуванні та податкової звітності;
- розгляд взаємозв'язку та суперечностей між бухгалтерським та обліку в оподаткуванні;
- ознайомлення з основними складовими обліку в оподаткуванні: предмет, завдання, функції;
- вивчення та характеристика загальних вимог, які ставляться до податкової звітності;
- ознайомлення з порядком ведення обліку в оподаткуванні;
- вивчення основних вимог до податкової звітності підприємства.

Після вивчення даної дисципліни здобувачі повинні:

- визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;
- формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;
- володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю та оподаткування господарської діяльності підприємств;
- розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності;
- знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах;
- вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

Навчальна дисципліна «Облік і звітність в оподаткуванні» дає можливість здобути такі компетентності:

1) Загальні компетентності:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність працювати в команді;

- здатність працювати автономно.

2) Спеціальні (фахові) компетентності:

- використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту і оподаткування;

- застосовувати знання права податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Тематичний план практичних занять

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
		Усього	Прак. заняття	Усього	Прак. Заняття
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Загальні принципи системи оподаткування, облікове забезпечення і звітність за основними податками і зборами»					
		7 семестр		7 семестр	
1.1	Податкова система України	2	2	-	-
1.2	Сутність та правила організації податкового обліку	2	2	-	-
1.3	Податковий облік та звітність ПДВ	4	2	-	-
			2		
1.4	Податковий облік та звітність з податку на прибуток підприємств	4	2	-	-
			2	-	-
1.5	Відображення в податковому обліку та звітності податку з доходів фізичних осіб та військового збору	6	2	-	-
			2	-	-
			2	-	-
Усього за модулем №1		18	18	-	-
Модуль №2 «Облікове забезпечення і звітність за іншими податками і зборами»					
				8 семестр	
2.1	Облік і звітність в оподаткуванні акцизного податку	2	2	2	2
2.2	Облік і звітності в оподаткуванні юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва	4	2	2	2
			2	2	2
2.3	Податки на майно	4	2	2	2
			2	-	-
2.4	Рентна плата, екологічний податок і інші податки	2	2	-	-
2.5	Виправлення помилок у податковій звітності	4	2	-	-
			2	-	-
Усього за модулем № 2		16	16	8	8
Усього за навчальною дисципліною		34	34	8	8

Модуль №1
«Загальні принципи системи оподаткування, облікове забезпечення і звітність за основними податками і зборами»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.1
Тема: Податкова система України
План

1. Сутність і види податків.
2. Сутність та організація податкової системи.
3. Організаційне забезпечення функціонування податкової системи.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність побудови податкових систем.
Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.1 здобувач повинен

знати:

- нормативну базу, яка впливає на побудову податкової системи України;
- знати принципи та структуру податкової системи України;
- знати класифікацію податків та їх основні елементи;
- знати види відповідальності за порушення податкового законодавства;
- права і обов'язки, відповідальність платників податків і зборів.

вміти:

- користуватися нормативними матеріалами, які впливають на порядок розрахунку та сплати податків;
- пояснювати взаємозв'язок податкової системи та податкової політики;
- пояснювати права та обов'язки платників податків та контролюючих органів;
- володіти функціями державного та корпоративного податкового менеджменту;
- обчислювати суму податкових зобов'язань за податками та зборами;
- володіти способами перекладання податків; відрізнити процеси ухилення від оподаткування та податкової оптимізації в рамках діючого законодавства

Платниками податків з приводу примусового відчуження частини знову створеної вартості з метою формування централізованих фондів грошових ресурсів, необхідних для виконання державою її функцій. Західна наука не вдається до розгляду економічного змісту оподаткування, трактуючи податки як обов'язкові платежі, які є основним джерелом державних доходів.

Податки мають подвійний характер: з одного боку, вони виступають специфічною формою виробничих відносин, в чому і полягає їх суспільний зміст і, з іншого боку, є часткою вартості національного доходу в грошовій формі, що характеризує їх матеріальний зміст.

Податкова система – це сукупність установлених у країні податків і обов'язкових платежів податкового характеру та механізму їх справляння. Як видно з визначення, вона дещо ширша від сфери оподаткування як механізму перерозподілу доходів. Водночас із погляду платників податків будь-які платежі на користь держави, що ведуть до зменшення їхніх доходів, розглядаються як податки, у зв'язку з чим подібне розширене трактування податкової системи цілком виправдане.

Паралельно з поняттям «податкова система» досить часто використовується термін «система оподаткування». Іноді ці поняття вживаються як синоніми, що не правильно, оскільки податкова система – це сукупність податків, а оподаткування – це процес установлення і справляння податків. Тобто система оподаткування характеризується її елементами – платник, об'єкт оподаткування, ставка тощо – та механізмом обчислення і сплати податків.

Податкова система кожної країни відображає її специфічні умови. У світі немає держав з тотожними податковими системами. Однак це не означає, що створення податкової системи і податкова політика ведуться спонтанно, як кому забажається. Є певні положення, які визначають підхід держави до цієї сфери своєї діяльності. Для того щоб податкова політика давала позитивні результати, необхідне наукове обґрунтування основ податкової системи.

Формування податкової системи ґрунтується на таких засадах: по-перше, системність, по-друге, установлення визначальної бази цієї системи і, по-третє, вихідних принципів.

Вимога системності полягає в тому, що всі податки мають бути взаємопов'язаними між собою, органічно доповнювати один одного, не вступати в суперечність із системою загалом та окремими її елементами. Системний підхід означає, що мають реалізовуватись обидві функції податків. З фіскального погляду податкова система повинна забезпечити гарантоване і стабільне над-ходження доходів у бюджет. З регулюючого погляду – забезпечувати державі можливість впливу на всі сторони соціально-економічного розвитку суспільства.

Податок – обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, який справляється з платника податків відповідно до норм ПК (п. 6.1 ПК).

Збір (плата, внесок) – обов'язковий платіж до відповідного бюджету, який справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок учинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значущих дій (п. 6.2 ПК).

Податкова система України – це сукупність загальнодержавних і місцевих податків та зборів, що справляються в порядку, установленому ПК.

Платники податків – це фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, отримують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, і зобов'язані сплачувати податки та збори згідно з ПК (п. 15.1 ПК).

Об'єкт оподаткування – майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції постачання товарів (робіт, послуг) (п. 22.1 ПК).

База оподаткування – фізичне, вартісне або інше вираження об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка, яке використовується для визначення розміру податкового зобов'язання (п. 23.1 ПК).

Ставка податку – розмір податкових нарахувань на(від) одиницю виміру бази оподаткування (п. 25.1 ПК).

Податковий період – це період часу, з урахуванням якого обчислюються і сплачуються податки та збори (п. 33.1 ПК).

Базовий податковий (звітний) період – період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) і сплачувати до бюджету суми податків і зборів, крім випадків, передбачених ПК (п. 33.3 ПК).

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Передумови виникнення та розвитку податків, їх призначення.
2. Проблеми становлення податкової системи в історичній ретроспективі.
3. Роль податків у фіскальній політиці держави.
4. Вплив оподаткування на інвестиції та економічне зростання в Україні.
5. Принципи оподаткування в світовій практиці.

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Необхідно: пов'язати наведені поняття з їх визначеннями.

Дані для виконання

<i>Термін</i>	Визначення
Податок	А. Розмір податкових нарахувань на(від) одиницю виміру бази оподаткування
Платники податків	Б. Фізичне, вартісне або інше вираження об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка, яке використовується для визначення розміру податкового зобов'язання
Об'єкт оподаткування	В. Майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції постачання товарів (робіт, послуг)
База оподаткування	Г. Це фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, отримують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, і зобов'язані сплачувати податки та збори згідно з ПК
Ставка податку	Д. Обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, який справляється з платника податків відповідно до норм ПК

Тести для самоперевірки знань

1. Вкажіть, який податок займає найбільшу питому вагу у структурі доходів Державного бюджету України:

- а) податок з доходів фізичних осіб;
- б) податок на додану вартість;
- в) акцизний податок;
- г) податок на прибуток підприємств;
- д) плата за землю.

2. Вкажіть вірне визначення, що таке податки:

- а) Податки – це обов'язкові платежі юридичних осіб до місцевих бюджетів залежно від розміру доходів;
- б) Податки – це обов'язкові платежі фізичних осіб до державного бюджету залежно від вартості майна;
- в) Податки – обов'язкові, безумовні платежі до відповідного бюджету, що справляються з платників податку відповідно до законів про оподаткування;
- г) Податки – еквівалентні платежі до бюджетів усіх рівнів, що мають законодавчу основу;
- д) усі відповіді правильні.

3. Визначте, яка ознака притаманна податкам:

- а) встановлюються за умови певної еквівалентності відносин платника з державою;
- б) встановлюються для утримання окремих верств населення;
- в) передбачають цільове призначення;
- г) встановлюються за умови безеквівалентності відносин платника з державою;
- д) вірної відповіді немає.

4. Вкажіть, що з перерахованого не відноситься до основних елементів оподаткування згідно з Податковим кодексом України:

- а) ставка податку;
- б) платник податку;
- в) одиниця оподаткування;
- г) порядок обчислення податку;
- д) база оподаткування.

5. Вкажіть, у чому полягає фіскальна функція податків?

а) забезпечення фінансування та надходження грошових коштів до бюджетів усіх рівнів;

- б) у застосуванні штрафних санкцій до порушників податкового законодавства;
- в) у проведенні перевірок суб'єктів підприємницької діяльності;
- г) підвищення ставок та розмірів податкових платежів;
- д) у розподілі бюджетних коштів на основні потреби держави.

Література: [1]; [19]; [20]; [21]; [23]; [24].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.2

Тема: Сутність та правила організації податкового обліку

План

1. Податковий облік як елемент системи бухгалтерського обліку на підприємстві.
2. Предмет та методи податкового обліку.
3. Нормативне регулювання податкового обліку.
4. Характерні відмінності між податковим, фінансовим й управлінським обліком.
5. Методика організації податкового обліку на підприємствах.

Методичні рекомендації

Метою заняття є засвоїти основні теоретичні основи податкового обліку та його місце в оподаткуванні.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.2 здобувач повинен

знати:

- нормативну базу, яка впливає на порядок ведення податкового обліку та складання податкової звітності;

вміти:

- користуватися нормативними матеріалами, які впливають на порядок ведення податкового обліку та складання податкової звітності.

Податковий облік можна охарактеризувати як впорядковану систему збору, реєстрації та узагальнення зберігання й передачі інформації для визначення податкової бази для податку на основі даних первинних документів, згрупованих відповідно до порядку, передбаченого чинним податковим законодавством. Як правило, податковий облік здійснюється шляхом суцільного, безперервного й документального обліку господарських операцій, пов'язаних з обчисленням податкової бази для конкретного податку.

Податковий облік має трирівневу структуру:

- 1-й — рівень первинних облікових документів;
- 2-й — рівень податкових регістрів;
- 3-й — рівень податкової звітності з конкретного податку.

1. Організація податкового обліку має ряд передумов, від яких вона залежить, а саме: від державних нормативних актів, особливостей галузі та розміру підприємства, кваліфікації бухгалтерських кадрів і технічного забезпечення тощо.

2. Організаційний вплив на підсистему податкового обліку здійснюється в межах системи бухгалтерського обліку, яка є відкритою та постійно взаємодіє з іншими економічними системами як на підприємстві, так і за його межами.

3. На вхід системи податкового обліку, що зорганізується, подається правове, методологічне, методичне, інформаційне, кадрове, матеріальне та фінансове забезпечення, а на виході отримується економічна інформація.

4. Організація податкового обліку використовує не тільки специфічні прийоми та методи бухгалтерського обліку, але й методи інших наук, таких як теорія організації, кібернетика, теорія систем, біологія, ергономіка, соціологія, діловодство, математика, психологія, менеджмент.

5. Організація податкового обліку включає організацію ведення облікових записів та організацію роботи облікового апарату, які нерозривно пов'язані та залежать один від одного.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Сутність, функції та елементи податків.
2. Податкова система України та принципи її побудови.
3. Поняття податкового обліку та його взаємозв'язок і розбіжності з бухгалтерським обліком.
4. Організація податкового обліку на об'єктах господарювання і його місце в системі оподаткування.

Практичні завдання та вправи

Задача 1. Вказати результати порівняного аналізу складових понятійного апарату бухгалтерського, фінансового і податкового обліку.

Відмінності в методології податкового, фінансового й управлінського обліку

Відмінності	Фінансовий облік	Податковий облік	Управлінський облік
Обов'язковість ведення обліку			
Мета ведення обліку			
Користувачі інформації			
Методологічний базис			
Основні правила			
Прив'язка до часу, за який складається звітність			
Тип інформації, що відображається обліком			
Ступінь точності даних			
Періодичність складання звітності			
Призначення податкової звітності			
Терміни подання звітності			
Об'єкт звітності			
Відповідальність за правильність ведення обліку			

Тести для самоперевірки знань

- Консультації податковими органами надаються на:
 - платній основі;
 - безоплатній основі;
 - умові часткової оплати;
 - платній та безоплатній основі.
- Реєстрації чи взяттю на облік в податкових органах підлягають:
 - юридичні особи;
 - фізичні особи;
 - нерезиденти;
 - всі платники податків.
- Порядок визначення податкового номера встановлюється:
 - державним реєстратором;
 - центральним органом державної фіскальної служби;
 - податковими інспекціями;
 - платниками податків особисто.
- Облікові документи (у разі виявлення помилок) повертаються платнику для виправлень у строк:
 - 5 днів;
 - 7 днів;
 - 10 днів;
 - один місяць.

Література: [23]; [24]; [25]; [26].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.3

Тема: Податковий облік та звітність ПДВ

План

- Платники ПДВ.
- Об'єкти оподаткування ПДВ.
- Ставки ПДВ та база оподаткування ПДВ.
- Поняття про податкове зобов'язання та податковий кредит з ПДВ.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність поняття платники ПДВ, об'єкти оподаткування ПДВ, порядку нарахування, сплати та декларування ПДВ.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.3 здобувач повинен

знати:

- платників ПДВ;
- об'єкти оподаткування ПДВ;
- відмінності між податковим зобов'язанням та податковим кредитом з ПДВ.

вміти:

- нараховувати та сплачувати ПДВ;
- розраховувати суму ПДВ, яку необхідно сплачувати до бюджету.

Історично ПДВ з'явився у Франції у 1954 році. Пізніше поширився на інші країни світу. Не застосовують ПДВ в таких країнах як США, Швейцарія, Канада. Суть ПДВ полягає у сплаті податку продавцем (виробником, постачальником) товарів, робіт, послуг з новоствореної вартості і сплачується до Державного бюджету на кожному етапі

виробництва товарів, виконання робіт чи надання послуг. Існує два методи обчислення обсягу доданої вартості:

- від повної вартості відрахувати вартість сировини, матеріалів та послуг виробничого характеру;

- скласти величини заробітної плати, прибутку, непрямих податків і амортизації.

Нормами ПКУ визначено такі елементи ПДВ: платники, об'єкти оподаткування, база оподаткування, ставки та інше.

Платниками ПДВ (ст. 180 ПКУ) є:

1) будь-яка особа, що провадить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку;

2) будь-яка особа, що зареєстрована або підлягає обов'язковій реєстрації як платник податку - у разі якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1 000 000 гривень (без урахування податку на додану вартість), така особа зобов'язана зареєструватися як платник податку в органі державної податкової служби за своїм місцезнаходженням (місцем проживання).

3) будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України - якщо особи, не зареєстровані як платники податку, ввозять товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню згідно із законом, такі особи сплачують податок під час митного оформлення товарів без реєстрації як платники такого податку.

4) особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;

5) особа - управитель майна, яка веде окремий податковий облік з податку на додану вартість щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управлінні за договорами управління майном.

6) особа, що проводить операції з постачання конфіскованого майна;

7) особа, що уповноважена вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

8) отримувач послуг, у разі постачання послуг нерезидентами, не зареєстрованими як платники ПДВ, якщо місце постачання послуг розташоване на митній території України.

Ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах (ст. 193 ПКУ):

а) 20 %;

б) 0 %;

в) 7 %;

г) 14%.

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг (ст.188 ПКУ) визначається, виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижчої від ціни придбання таких товарів/послуг, база оподаткування операцій з постачання самостійно виготовлених товарів/послуг не може бути нижчою звичайні ціни, а база оподаткування операцій з постачання необоротних активів не може бути нижчою від балансової (залишкової) вартості за даними бухгалтерського обліку, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни), за винятком:

– товарів (послуг), ціни на які підлягають державному регулюванню;

– газу, який постачається для потреб населення.

Податкове зобов'язання – загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку у звітному періоді.

Датою виникнення податкових зобов'язань з поставки товарів (робіт, послуг) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше, або:

- дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку як оплата товарів (робіт, послуг), що підлягають поставці, а в разі поставки товарів (робіт, послуг) за готівкові грошові кошти – дата їх оприбуткування в касі платника податку, а за відсутності такої – дата інкасації готівкових коштів у банківській установі, що обслуговує платника податку;

– дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (послуг) платником податку.

Податковий кредит – це сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Датою виникнення права платника податку на віднесення сум податку до податкового кредиту вважається дата тієї події, що відбулася раніше:

– дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів/послуг;

– дата отримання платником податку товарів/послуг, що підтверджено податковою накладною.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Платники податку на додану вартість.
2. Об'єкт, база оподаткування та ставки податку.
3. Операції, що не є об'єктом оподаткування.
4. Звільнення операцій щодо оподаткування ПДВ.
5. Поняття податкового зобов'язання та порядок його визначення.

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Підприємство реалізувало товарів на суму 18 000 грн., балансова вартість товарів – 12 000 грн.

Розглянути два варіанти: перша подія – відвантаження товарів, перша подія – надходження попередньої оплати від покупця (авансу).

Тести для самоперевірки знань

1. Платниками ПДВ не є:
 - а) юридичні особи-платники єдиного податку за ставкою 10 %;
 - б) особи, що здійснюють поставки товарів (робіт, послуг) на митній території України, обсяги яких перевищують 1 000 000 грн. протягом останніх дванадцяти календарних місяців;
 - в) будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню.
2. Об'єктами оподаткування ПДВ є операції платників податку з:
 - а) виплаті у грошовій формі заробітної плати (інших прирівняних до неї виплат), а також пенсій, стипендій, субсидій, дотацій за рахунок бюджетів або Пенсійного фонду України чи інших фондів загальнообов'язкового соціального страхування;
 - б) передачі майна в оперативну оренду (оперативний лізинг);

в) постачання товарів (послуг) на митній території України, імпорту або реімпорту товарів (супутніх послуг) на митну територію України, експорту або реекспорту товарів (супутніх послуг).

3. База оподаткування ПДВ по операціях резидентів з постачання товарів (послуг) на митній території України визначається виходячи з:

- а) фактичної вартості операції;
- б) середнього рівня регульованих або вільних цін на аналогічні товари;
- в) їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін, з урахуванням загальнодержавних обов'язкових податків та зборів (крім ПДВ та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками-суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, крім бальзамів і еліксирів).

4. Відповідно до Податкового кодексу України ставки ПДВ становлять:

- а) 0 %; 20 %;
- б) 0%; 17 %;
- в) 0 %, 7 %, 14%, 20 %.

Література: [18]; [2]; [3]; [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.4

Тема: Податковий облік та звітність ПДВ

План

1. Податкова накладна: поняття, порядок складання та реєстрації.
2. Декларація з ПДВ: порядок складання та заповнення.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність порядку нарахування, сплати та декларування ПДВ.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.4 здобувач повинен

знати:

- порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій з нарахування та сплати ПДВ;

- алгоритм заповнення декларації з ПДВ.

вміти:

- нараховувати та сплачувати ПДВ;

- складати декларацію з ПДВ.

Під час вивчення питань практичного заняття 1.4 слід знати, що з 17 вересня 2018 року використовується видозмінена форма податкової накладної відповідно до Наказу Міністерства фінансів України від 17.09.2018 р. №2763 «Про затвердження Змін до Наказу Міністерства фінансів України» від 31.12.2015 р. №1307 «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної».

Також з 01.01.2017 року змінено граничні строки реєстрації податкових накладних та розрахунку коригування до таких податкових накладних в ЄРПН. Тепер усе залежить від того, в якій (першій чи другій) половині місяця складено ПН/РК (табл. 1.4.1).

Реєстрацію ПН в ЄРПН підтверджує електронна квитанція в текстовому форматі, у якій указуються дата та час реєстрації. Продавець повинен одержати квитанцію протягом операційного дня після відправлення ПН до ЄРПН.

Граничні строки реєстрації податкових накладних

ПН/РК складено:	
— у першій половині місяця (тобто з 1 по 15 календарний день місяця включно)	до останнього дня (включно) місяця складання
— у другій половині місяця (тобто з 16 по останній день місяця включно)	до 15 календарного дня (включно) наступного місяця
Приклади. Без штрафів: — ПН/РК, складені з 1 по 15 січня, потрібно зареєструвати в ЄРПН до 31 січня 2022 року (включно); — ПН/РК, складені з 16 по 31 січня, потрібно зареєструвати в ЄРПН до 15 лютого 2022 року (включно).	

Якщо за якихось причин протягом операційного дня відповідна квитанція не приходить, то ПН вважається зареєстрованою в ЄРПН (абзац другий п. 11 Порядку № 1246).

Декларація з ПДВ складається та подається на підставі наказу МФУ №21 від 28.01.2016 року «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» (зі змінами та доповненнями). Наказ Мінфіну від 20.11.2019 р. № 488 підкоригував декларацію з ПДВ.

Звітний період може дорівнювати (п. 202.1 ПК):

– місяцю – тоді декларація подається протягом 20 календарних днів, що настають за останнім днем звітного періоду;

– кварталу – у цьому випадку строк подання декларації – протягом 40 календарних днів, що настають за останнім днем звітного періоду.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Порядок обчислення й сплати податку.
2. Поняття бюджетного відшкодування, методи відшкодування з бюджету.
3. За яких умов платник ПДВ має право на бюджетне відшкодування?
4. Податкова накладна.
5. За яких умов платник податків повинен бути зареєстрованим платником ПДВ.
6. Основні особливості оподаткування операцій щодо імпорту товарів на митну територію України.
7. Яку відповідальність несуть платники ПДВ у зв'язку з наданням не достовірних даних щодо ПДВ, а також не своєчасним обчисленням та внесенням податку до бюджету.

Практичні завдання та вправи**Задача 1**

Згідно з договором купівлі-продажу від 27.02.2022 р. №52 підприємство ТОВ «Промінь» (платник ПДВ) відвантажило 12.04.2021 р. покупцю ФОП Короленко Олегу Олександровичу (платник ПДВ) продукцію власного виробництва, а саме: столи письмові в кількості 5 штук за ціною 2400 грн/шт., у т.ч. ПДВ – 400 грн. Загальна вартість постачання 12 000 грн у т.ч., ПДВ – 2 000 грн. Заповнити податкову накладну №123.

Тести для самоперевірки знань

1. Звітними податковими періодами з ПДВ є:

- а) календарний місяць, календарний квартал незалежно від обсягів оподатковуваних операцій платника ПДВ;
б) календарний квартал;
в) календарний місяць або квартал.

2. Звітним податковим документом з ПДВ є:

- а) податкова накладна;
б) митна декларація;
в) податкова декларація з ПДВ.

3. ПДВ сплачується платником у бюджет у такий термін:

- а) протягом 20 днів із завершення звітного періоду;
б) протягом 40 днів із завершення звітного періоду;
в) протягом 10 календарних днів після закінчення встановленого граничного строку подачі декларації у податковий орган.

4. Скільки додатків має декларація з ПДВ:

- а) десять;
б) дев'ять;
в) п'ять.

Література: [18]; [2]; [3]; [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.5

Тема: Податковий облік та звітність з податку на прибуток підприємств План

1. Платники податку на прибуток.
2. Об'єкти оподаткування податку на прибуток.
3. Ставки податку на прибуток.
4. Визначення бази обкладання податком на прибуток.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність платників, об'єктів оподаткування та ставок податку на прибуток підприємства.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.5 здобувач повинен

знати:

- платників податку на прибуток;
- об'єкти оподаткування податком на прибуток;
- ставки на прибуток.

вміти:

- користуватися нормативними матеріалами, які впливають на порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Платниками податку з числа резидентів є:

- суб'єкти господарювання - юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;
- управління залізниці, яке отримує прибуток від основної діяльності залізничного транспорту;
- підприємства залізничного транспорту та їх структурні підрозділи, які отримують прибуток від неосновної діяльності залізничного транспорту;

- неприбуткові установи та організації у разі отримання прибутку від неосновної діяльності та/або доходів, що підлягають оподаткуванню відповідно до цього розділу;

- відокремлені підрозділи платників податку, за винятком представництв.

Платниками податку з числа нерезидентів є:

- юридичні особи, що створені в будь-якій організаційно-правовій формі, та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України;

- постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників.

Об'єктом оподаткування є :

1) прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення/зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку/збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних П(С)БО або МСФЗ, на різниці, які виникають відповідно до роз. III ПКУ.

2) дохід за договорами страхування, визначений згідно з пп. 141.1.2 ПКУ.

3) дохід (прибуток) нерезидента, що підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.4 ПКУ, з джерелом походження з України.

4) дохід суб'єктів, які здійснюють випуск та проведення лотерей згідно з п. 141.8 ПКУ.

5) дохід операторів, отриманий від букмекерської діяльності, азартних ігор (у т.ч. казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю, що підлягає оподаткуванню згідно з п. 141.5 ПКУ.

Базова (основна) ставка податку – 18 %.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Визначте платників податку на прибуток.
2. Що є об'єктом оподаткування податком на прибуток та податковою базою?
3. Як визначається прибуток з метою визначення податку на прибуток?
4. Які прийняті ставки податку на прибуток?
5. Які операції звільняються від оподаткування податком на прибуток?

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Нарахувати податок на прибуток підприємства за рік на підставі наведених даних.

Витрати за звітний період: сировина і матеріали з ПДВ 480 790,00 грн. Нарахована заробітна плата основним робітникам 23 600,00 грн. Нарахований єдиний внесок 1 897,00 грн. Процентні витрати за кредитно-депозитними операціями 800,00 грн. Амортизація основних виробничих засобів 1 400,00 грн.

Доходи: виручка від операційної діяльності 470 700,00 грн. Одержані дивіденди з акцій 8 300,00 грн. Доходи від оренди майна 2169,00 грн. Сума ПДВ 8 000,00 грн.

Тести для самоперевірки знань

1. Платниками податку на прибуток підприємств є:

а) фізичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність та отримують доходи як на території України, так і за її межами;

б) резиденти - юридичні особи-суб'єкти господарювання (їх відокремлені підрозділи), неприбуткові установи і організації, які отримують прибуток від основної та неосновної діяльності на території України та за її межами, нерезиденти – юридичні особи

(їх постійні представництва), які отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком тих, що мають дипломатичні привілеї або імунітет;

в) особа, обсяг оподатковуваних операцій з продажу товарів якої за останні 12 календарних місяців перевищує 300000 грн.

2. Відповідно до Податкового кодексу України об'єктом оподаткування податком на прибуток резидента є:

а) сума чистого прибутку платника податку;

б) прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів (виконаних робіт, наданих послуг) та суму інших витрат звітного податкового періоду;

в) прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення/зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку/збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних П(С)БО або МСФЗ, на різниці, які виникають відповідно до р. III ПКУ

3. Хто може не застосовувати різниці при визначенні бази з податку на прибуток:

а) платники податку на прибуток у яких річний бухгалтерський дохід (за вирахуванням непрямих податків) не перевищує 20 млн. грн.;

б) платники податку на прибуток у яких річний бухгалтерський дохід (за вирахуванням непрямих податків) не перевищує 50 млн. грн.;

в) платники податку на прибуток у яких річний бухгалтерський дохід (за вирахуванням непрямих податків) не перевищує 30 млн. грн.;

4. Податок на прибуток в податковому обліку обчислюється:

а) Прибуток = Фінансовий результат до оподаткування в фінансовій звітності підприємства, який відображений в рядку 2290 (прибуток) або рядку 2295 (збиток) Звіту про фінансові результати ф.2 + - різниці, які визначені в ПКУ ст.138, 139, 140 (при нарахуванні амортизації; резервів (забезпечень); при фінансових операціях; від'ємне значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

б) Прибуток = Фінансовий результат до оподаткування в фінансовій звітності підприємства, який відображений в рядку 2290 (прибуток) або рядку 2295 (збиток) Звіту про фінансові результати ф.2 + собівартість реалізованих товарів (виконаних робіт, наданих послуг)

в) $\text{Прибуток} = (\text{Доходи} - \text{Витрати}) * 18\%$

Література: [18]; [4]; [17]; [21]; [22]; [25].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.6

Тема: Податок на прибуток підприємства

План

1. Обчислення податку на прибуток та податкові різниці.
2. Визначення суми витрат (доходу) з податку на прибуток в бухгалтерському обліку.
3. Порядок заповнення декларації з податку на прибуток підприємств.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність податку на прибуток підприємства. Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.6 здобувач повинен **знати:**

- нормативну базу, яка впливає на порядок ведення бухгалтерського обліку податку на прибуток та складання декларації з податку на прибуток;

вміти:

- вести податковий облік податку на прибуток;
- складати декларацію з податку на прибуток підприємства

Основна мета розрахунку оподаткованого прибутку в податковому обліку - правильний розрахунок суми податку на прибуток, а для цього ніякі проміжні результати не потрібні, та послідовність розрахунку не має особливого значення (за виключенням, наприклад, окремого обліку операцій з цінними паперами).

В податковому обліку розрахунок фінансового результату для обчислення розміру податку на прибуток (об'єкту оподаткування) теж має свою методику, яка в загальному вигляді представлена у статті 134 ПКУ. Цей опис можна представити у вигляді наступної формули:

Прибуток = Фінансовий результат до оподаткування в фінансовій звітності підприємства, який відображений в рядку 2290 (прибуток) або рядку 2295 (збиток) Звіту про фінансові результати ф.2 + - різниці, які визначені в ПКУ ст.138, 139, 140 (при нарахуванні амортизації; резервів (забезпечень); при фінансових операціях; від'ємне значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

Під час заповнення декларації слід використовувати форму декларації з податку на прибуток затверджену наказом Мінфіну від 20.10.2015 р. №897 (зі змінами та доповненнями, внесеними наказом Мінфіну від 19.10.2018 р. № 842).

Ця форма призначена для всіх категорій платників податку на прибуток, у тому числі для страховиків, банків, букмекерів, підприємств, що займаються лотереями й азартними іграми, постійних представництв нерезидентів та виробників сільгосппродукції.

Разом із річною прибутковою декларацією усі платники податків зобов'язані подати річну фінансову звітність за поточний рік (п. 46.2 ПКУ).

Разом із декларацією подають в обов'язковому порядку:

- малі підприємства – Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м);
- мікропідприємства – Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс);
- усі інші юридичні особи (великі й середні підприємства) – звітність за повною формою, яка включає:
 - Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1);
 - Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2);
 - Звіт про рух грошових коштів (форма № 3);
 - Звіт про власний капітал (форма № 4);
 - Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5).

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Яким чином надаються пільги з податку на прибуток?
2. Розкрийте поняття «Дохід» у відповідності з нормами ПКУ.
3. Який склад доходів, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування?
4. Який склад доходів від операційної діяльності за вимогам ПКУ?
5. Який склад інших доходів за вимогам ПКУ?
6. Які доходи не враховуються для визначення об'єкта оподаткування?

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Визначити величину податку на прибуток при таких умовах:

1) На підприємстві числяться основні засоби:

- споруди 45000 грн.
- автотранспорт 60000 грн.

2) Протягом звітного періоду на підприємстві були проведені такі господарчі операції:

- витрати, пов'язані з виготовленням продукції 25000 грн.
- витрати, пов'язані з нарахуванням заробітної плати 30000 грн. та нарахування на неї
- відвантажена продукція покупцеві, згідно умовам договору 90000 грн.

Тести для самоперевірки знань

1. Як називається форма декларації, яку подає платник податку:

- а) податкова звітність з податку на додану вартість;
- б) декларація про майновий стан і доходи фізичної особи;
- в) декларація з податку на прибуток.

2. Ставка податку на прибуток у поточному році становить:

- а) 18 %; б) 19 %; в) 23 %.

3. Звітними податковими періодами з податку на прибуток підприємств є:

- а) календарні місяць, квартал;
- б) календарний квартал, календарний рік;
- в) календарні квартал, півріччя, три квартали, рік.

4. Платник податку на прибуток повинен подати податкову декларацію з цього податку в податковий орган протягом:

- а) 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року, якщо базовим звітним (податковим) періодом для платника податку є календарний рік;
- б) 20 календарних днів після закінчення звітного податкового періоду;
- в) 40 календарних днів, що настають за останнім днем звітного податкового кварталу, якщо базовим звітним (податковим) періодом для платника податку є календарний квартал.

Література: [18]; [4]; [17]; [21]; [22]; [25].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.7

Тема: Відображення в податковому обліку та звітності податку з доходів фізичних осіб та військового збору

План

1. Платники податку на доходи фізичних осіб.
2. Об'єкт оподаткування податку на доходи фізичних осіб.
3. Ставки податку на доходи фізичних осіб.
4. Порядок та строки сплати податку на доходи фізичних осіб.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкриття сутності поняття платники ПДФО, об'єкти ПДФО, ставка ПДФО та звітність з даного податку.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.7 здобувач повинен

знати:

- нормативну базу, яка впливає на порядок сплати податку на доходи фізичних осіб;

- ставки з податку на доходи фізичних осіб;

- об'єкти податку на доходи фізичних осіб;

вміти:

- користуватися нормативними матеріалами, які впливають на порядок сплати податку на доходи фізичних осіб;

- розраховувати ставки податку на доходи фізичних осіб.

Порядок нарахування податку з доходів фізичних осіб визначається у розділі IV ПКУ.

Платниками податку з доходів фізичних осіб є:

- резиденти, які отримують як доходи з джерелом їх походження з території України, так і іноземні доходи;

- нерезиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження з території України.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені міжнародним договором України, щодо доходів, які він отримує безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором діяльності.

Якщо фізична особа - платник податку вперше отримує оподатковувані доходи всередині податкового періоду, то перший податковий період розпочинається з дня отримання таких доходів.

Об'єкт оподаткування залежить від категорії платника податків і визначений ст. 163 ПК.

Об'єкт обкладення військовим збором такий самий, як і для ПДФО (п. 1.2 п. 16 1 підрозд. 10 розд. XX ПК).

Для більшості видів доходів ставка стала єдиною – 18 % і не залежить від розміру одержуваного доходу. Однак для окремих видів доходів ст. 167 та іншими нормами розд. IV ПК встановлено інші ставки.

Ставка військового збору становить 1,5 % об'єкта оподаткування.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Яким чином здійснюють нарахування заробітної плати?

2. З яких елементів складається фонд оплати праці та який механізм його формування?

3. Яким чином здійснюють відображення у податковому обліку процесу нарахування заробітної плати?

4. Сформулювати механізм відображення процесу нарахування заробітної плати відповідно до ПКУ.

5. Яким чином впливає вид робіт, який виконують окремі категорії працівників на механізм відображення нарахованої їм заробітної плати згідно з нормами ПКУ.

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Заробітна плата І.І. Іванова, який працює кур'єром на підприємстві "Веста", складає 3700 грн. Розрахувати величину податку на доходи фізичних осіб, якщо відомо, що І.І.Іванов є інвалідом III групи.

Тести для самоперевірки знань

1. Податок на доходи фізичних осіб – це:
 - а) загальнодержавний непрямий податок;
 - б) загальнодержавний прямий податок;
 - в) місцевий податок.

2. Платниками податку на доходи фізичних осіб є:
 - а) винятково фізичні особи-резиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження на території України та іноземні доходи;
 - б) фізичні особи-резиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження на території України та іноземні доходи; фізичні особи-нерезиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження на території України;
 - в) юридичні особи (резиденти та нерезиденти), що здійснюють підприємницьку діяльність.

3. Податковим агентом щодо податку на доходи фізичних осіб є:
 - а) фізична особа-резидент, який отримує як доходи з джерелом їх походження з території України, так й іноземні доходи;
 - б) фізична особа, яка без посередньо виконує трудову функцію за дорученням або наказом працедавця згідно з умовами укладеного з ним трудового договору;
 - в) юридична особа (її відокремлений підрозділ), самозайнята особа, представництво нерезидента-юридичної особи, які зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати до бюджету ПДФО із доходу, виплачуваного фізособ від імені та за рахунок такої фізособи, вести податковий облік і подавати звітність до контролюючих органів.

4. Об'єктом оподаткування з податку з доходів фізичних осіб для платника-резидента є:
 - а) загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід із джерелом їх походження з України; доходи з джерела їх походження в Україні, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті;
 - б) загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання); іноземні доходи;
 - в) загальний місячний оподатковуваний дохід у вигляді заробітної плати.

Література: [18]; [5]; [6]; [20]; [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.8

Тема: Відображення в податковому обліку та звітності податку з доходів фізичних осіб та військового збору

План

1. Податкова соціальна пільга з податку на доходи фізичних осіб.
2. Перерахунок податку на доходи фізичних осіб.
3. Податкова знижка з податку на доходи фізичних осіб.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити податку на доходи фізичних осіб та звітності з даного податку.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.8 здобувач повинен

знати:

- види соціальних пільг податку на доходи фізичних осіб;
- умови перерахунку з податку на доходи фізичних осіб;
- види податкової знижки з податку на доходи фізичних осіб;

вміти:

- здійснювати перерахунок податку на доходи фізичних осіб;
- розраховувати знижки з податку на доходи фізичних осіб.

Платники податків можуть скористатися ПСП у разі виконання низки умов, визначених у п. 169.1 ПКУ.

Для одержання ПСП працівник повинен подати роботодавцю (пп. 169.2.2 ПК):

– заяву про самостійний вибір місця застосування ПСП. На сьогодні форму заяви не затверджено, тому її можна скласти в довільній формі;

– документи, що підтверджують право на ПСП, згідно з переліком, установленим Порядком № 1227 (Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги, затверджений постановою КМУ від 29.12.2010 р. № 1227).

Перерахунок ПДФО здійснюється з метою:

– виконання умов про обмеження граничного розміру зарплати за звітний місяць, який надає право платнику податків на застосування ПСП;

– проведення перевірки (уточнення) наявності в платника податків підстав для застосування ПСП;

– уточнення правильності нарахування ПДФО за кожний окремий податковий місяць.

ПКУ передбачено два види перерахунку ПДФО: обов'язковий і добровільний.

Щоб отримати податкову знижку (далі – ПЗ), платники податків повинні подати декларацію про майновий стан і доходи.

Податкова знижка для фізосіб, які не є суб'єктами господарювання, – це документально підтверджена сума (вартість) витрат, понесених платником податків у зв'язку із придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів – фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшити його загальний річний оподатковуваний дохід, отриманий у вигляді зарплати (пп. 14.1.170 ПК).

На практиці ПЗ надає право на перерахунок ПДФО, утриманого із заробітної плати фізособи протягом звітного року. У результаті такого перерахунку їй може бути повернута частина утриманого податку.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Дайте визначення податку на доходи з фізичних осіб.
2. В чому полягають принципи оподаткування доходів з фізичних осіб?
3. Які існують критерії визначення платників податку на доходи з фізичних осіб?
4. Сформулюйте механізм обчислення податку з доходів фізичних осіб при нарахуванні та сплаті заробітної плати працівникам підприємства.
5. Як визначають об'єкт оподаткування при нарахуванні доходів у будь-яких не грошових формах?
6. Назвіть основні види доходів, які входять до складу загального місячного оподаткованого доходу.
7. Назвіть ставки податку з доходів фізичних осіб у залежності від виду доходу, отриманого громадянином.

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Заробітна плата працівниці підприємства «Ліс» Л.О. Петренко за вересень поточного року становила 5 700 грн. Вона є матір'ю, яка має трьох дітей віком до 18 років. До бухгалтерії підприємства нею було подано заяву та відповідні документи на застосування податкової соціальної пільги.

Розрахувати податок на доходи фізичних осіб, який необхідно перерахувати до бюджету із заробітної плати за вересень поточного року.

Тести для самоперевірки знань

1. До складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу з податку на доходи фізичних осіб не включаються:

- а) сума стипендії, яка виплачується з бюджету учню, студенту, ординатору, аспіранту в межах, визначених законом;
- б) дохід у вигляді вартості успадкованого майна;
- в) оподатковуваний дохід (прибуток), не включений до розрахунку загальних оподатковуваних доходів попередніх податкових періодів та самостійно виявлений у звітному періоді платником податку.

2. Податкова соціальна пільга за податком на доходи фізичних осіб застосовується до доходу, нарахованого як заробітна плата, якщо його розмір не перевищує суми:

- а) що дорівнює одній мінімальній заробітній платі на момент нарахування доходу платника податку;
- б) яка дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на момент нарахування доходу платнику податку;
- в) яка дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень.

3. Податкова соціальна пільга застосовується до нарахованого платнику податку місячного доходу у вигляді заробітної плати:

- а) тільки за одним місцем його нарахування (виплати);
- б) за основним й одним неосновним місцем нарахування (виплати) доходу;
- в) за необмеженою кількістю місць нарахування (виплати) доходу.

4. Сума податкової знижки з податку на доходи фізичних осіб:

- а) не може перевищувати суми загального оподатковуваного доходу платника податку, одержанного протягом звітного року як заробітна плата;
- б) може перевищувати суму загального оподатковуваного доходу платника податку, одержанного протягом звітного року як заробітна плата;
- в) не залежить від сумм загального річного оподатковуваного доходу платника податку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.9

Тема: Відображення в податковому обліку та звітності податку з доходів фізичних осіб та військового збору

План

1. Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску.

2. Податкова декларація про майновий стан і доходи.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити податку на доходи фізичних осіб та звітності з даного податку.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 1.8 здобувач повинен

знати:

- Порядок заповнення Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску;
- Порядок заповнення Податкової декларації про майновий стан і доходи.

вміти:

- Заповнювати Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску;
- Заповнювати Порядок заповнення Податкової декларації про майновий стан і доходи.

Починаючи з 1 січня 2021 року роботодавці звітують з ЄСВ, ПДФО та ВЗ за єдиною формою звітності. За Законами №115 та №116 з 1 січня 2021 року передбачено подавати звітність про нарахування ЄСВ у складі звітності з ПДФО.

Оновлена форма отримала назву «Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску».

Новий розрахунок складається з:

- основної частини (розділ I «Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників в розрізі місяців звітного кварталу», розділ II «Нарахування грошового забезпечення та єдиного внеску за військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового і начальницького складу та на суми допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами в розрізі місяців звітного кварталу (крім військовослужбовців строкової військової служби)»);
- додатку 1 «Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам» (Д1);
- додатку 2 «Відомості про осіб, які доглядають за дитиною до досягнення нею трирічного віку, при усиновленні дитини, та осіб із числа непрацюючих працездатних батьків, усиновителів, опікунів, піклувальників, які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю» (Д2);
- додатку 3 «Відомості про осіб, які проходять строкову військову службу» (Д3);
- додатку 4 «Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору» (4ДФ);
- додатку 5 «Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби» (Д5);
- додатку 6 «Відомості про наявність підстав для обліку стажу окремим категоріям осіб відповідно до законодавства» (Д6).

Фізособа – платник податків, яка бажає скористатися правом на ПЗ, повинна подати річну Податкову декларацію про майновий стан і доходи (далі – декларація) за оновленою формою, затвердженою Наказом № 859 (Інструкція щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи, затверджена наказом Мінфіну України від 02.10.15 р. № 859.)

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Вкажіть коли необхідно проводити обов'язковий та добровільний перерахунок ПДФО.

2. Охарактеризуйте порядок заповнення форми №4-ДФ.
3. Вкажіть, за яких умов виникає право на податкову знижку.

Практичні завдання та справи

Задача 1

Петрук Іван Миколайович (реєстраційний номер облікової картки платника податку 1234567890) 23.02.2022 року подає до ДПП у м. Чернівці ГУ ДФС у Чернівецькій області за 2021 рік звітну «Податкову декларацію про майновий стан і доходи» для отримання податкової знижки р ПДФО відповідно до пп.166.3.3 ПКУ (сплата за навчання в 2021 р. у ВНЗ 26 880,00 грн).

Його податкова адреса: Чернівецька область, м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, буд. 10.

Протягом звітного періоду він отримав такі доходи:

1. Здача квартири в оренду – 24 000,00 грн.
2. Нарахована заробітна плата – 175 000,00 грн.
3. Отримана матеріальна допомога від профспілкової організації (кошти виділенні на лікування) – 952,28 грн.

Квартира, яку І.М. Петрук здає в оренду знаходиться за адресою: м. Чернівці, вул. Харківська, буд.3, кв.55, набуття у власність – 2013 рік, загальна площа – 66 м².

Тести для самоперевірки знань

1. Право на податкову знижку з податку на доходи фізичних осіб має фізична особа, яка:

- а) є резидентом чи нерезидентом;
- б) не скористалася правом на податковий кредит за наслідками звітного року;
- в) є виключно резидентом, має реєстраційний номер облікової картки платника податку та здійснила витрати, що підлягають включенню до складу податкової знижки та підтверджені документально.

2. Сума податкової знижки з податку на доходи фізичних осіб:

- а) не може перевищувати суми загального оподаткованого доходу платника податку, одержанного протягом звітного року як заробітна плата;
- б) може перевищувати суму загального оподаткованого доходу платника податку, одержанного протягом звітного року як заробітна плата;
- в) не залежить від сумм загального річного оподаткованого доходу платника податку.

3. Базова ставка податку з доходів фізичних осіб становить:

- а) 15%; 17 %, якщо загальна сума доходів, отриманих платником податку у звітному податковому місяці, перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року (оподатковується сума перевищення з урахуванням податку, сплаченого за ставкою 15%);
- б) 18%;
- в) 25%.

4. Декларація з податку на доходи фізичних осіб має подаватись платником податку у визначених Податковим кодексом випадках у термін:

- а) до 1 квітня наступного року;
- б) до 1 травня наступного року.

Література: [18]; [5]; [6]; [20]; [21].

Модуль №2
«Облікове забезпечення і звітність за іншими податками і зборами»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.1

Тема: Акцизний податок

План

1. Платники, об'єкт і база оподаткування та ставки акцизного податку.
2. Порядок обчислення податку на товари, що реалізуються на митній території України.
3. Порядок складання та подання Декларації з акцизного податку та додатків до неї.

Методичні рекомендації

Метою заняття є формування професійних знань та вмінь, щодо обліку та сплати акцизного податку.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.1 здобувач повинен

знати:

- порядок розрахунку акцизного податку;
- особливості сплати акцизного податку.

вміти:

- нараховувати та відображати в бухгалтерському обліку акцизного податку;
- декларувати та сплачувати акцизний податок.

Акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції), а також особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами.

Підакцизні товари (продукція) – це товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які встановлено ставки акцизного податку.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- нафтопродукти, скраплений газ;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли.

Платники акцизного податку - це:

- особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини.

- суб'єкт господарювання або фізична особа, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України.

Об'єктами оподаткування акцизним податком є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

- реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України.

База оподаткування акцизним податком у разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є:

- вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку;

- вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку.

Митна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України, визначається відповідно до Митного кодексу України.

У разі обчислення податку із застосуванням специфічних ставок з вироблених на митній території України або ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках.

При псуванні, знищенні, втраті підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є вартість та обсяги втрачених товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат відповідно до ПКУ.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Які товари належать до підакцизних?
2. Хто є платниками акцизного податку?
3. Які операції є об'єктами оподаткування акцизним податком?
4. Які операції з підакцизними товарами не підлягають оподаткуванню?
5. Визначите порядок і строки сплати акцизного податку.

Практичні завдання та вправи

Задача 1.

На територію України ввозиться 30000 пляшок горілки. Об'єм однієї пляшки – 0,5 л. міцність горілки – 40%. Розрахувати суму акцизного податку, якщо ставка акцизного податку складає 16 грн за 1л 100% спирту.

Тести для самоперевірки знань

1. Яку назву має податок на окремі види товарів, визнані законом як підакцизні?
 - а) Податок на додану вартість;
 - б) Акцизний податок;
 - в) Мито;
 - г) Податок на прибуток підприємств.
2. Які товари не належать до підакцизних товарів?
 - а) Спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
 - б) Тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
 - в) Нафтопродукти, скраплений газ;
 - г) Продовольче зерно.
3. Як називається податок, який стягує митниця на товари та інші предмети, що переміщуються через митний кордон України?
 - а) Акцизний податок;
 - б) Мито;
 - в) Податок на прибуток;
 - г) Податок на додану вартість.
4. Яке мито нараховують на товари та інші предмети під час ввезення на митну територію України?
 - а) Вивізне;
 - б) Ввізне;
 - в) Спеціальне;
 - г) Антидемпінгове.

Література: [18]; [7]; [8]; [21]; [22].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.2

Тема: Облік і звітності в оподаткуванні юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва

План

1. Порядок реєстрації платника єдиного податку.
2. Групи платників єдиного податку.
3. Ставки єдиного податку.

Методичні рекомендації

Метою заняття є формування професійних знань та вмінь, щодо обліку та сплати єдиного податку суб'єктів малого підприємництва.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.2 здобувач повинен

знати:

- особливості реєстрації платника єдиного податку;
- відмінності між групами платників єдиного податку;
- ставки єдиного податку.

вміти:

- нараховувати та відображати в бухгалтерському обліку єдиного податку;
- декларувати та сплачувати єдиний податок.

Згідно з п. 291.4. Податкового кодексу України, суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:

перша група – фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року;

друга група – фізичні особи – підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року;

третья група – фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року.

група четверта застосування ЄП – справа добровільна. Обрати його може суб'єкт господарювання, що дотримується низки вимог: є сільгосптоваровиробником; у якого частка сільгосптоваровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %; який має сільгоспугіддя та/або землі водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків, водосховищ), що перебувають у власності або надані йому в користування, зокрема на умовах оренди.

Ставки єдиного податку залежать від того до якої групи платників єдиного податку відноситься фізична чи юридична особа.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Для яких суб'єктів господарювання запроваджується спрощена система оподаткування, обліку та звітності?
2. Що є доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) при сплаті єдиного податку при спрощеній системі оподаткування?
3. Що є доходом від реалізації основних засобів при сплаті єдиного податку при спрощеній системі оподаткування?
4. Визначте платників єдиного податку при спрощеній системі оподаткування.
5. Які застосовуються ставки сплати єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва ?

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Розрахувати розмір єдиного податку для четвертої групи платників, якщо площа с/х угідь складає 10 га; 1 га земельної ділянки коштує 8000 грн; земля призначена для пасовищ.

Тести для самоперевірки знань

1. Оподатковуваним доходом, одержаним від зайняття підприємницькою діяльністю юридичної особи — платника єдиного податку, є:
 - а) сукупний чистий дохід;
 - б) виручка від реалізації продукції та надання послуг;
 - г) дохід, одержаний у грошовій та натуральній формах;
 - д) валові доходи за мінусом валових витрат.
2. Спрощена система оподаткування застосовується:
 - а) примусово;
 - б) за вільним вибором платника податку;
 - в) за порадою податкових органів;
 - г) за розпорядженням органів місцевої влади.
3. Спрощена система оподаткування передбачає сплату:
 - а) тільки одного податку;
 - б) всіх податків, передбачених Законом України «Про систему оподаткування»;
 - в) інтегрованого податку поряд з рядом інших.
4. Доходом від реалізації з метою розрахунку єдиного податку вважається:
 - а) сума валового доходу, яка отримана за звітний період;
 - б) сума фактично отриманого СПД на поточний рахунок або в касу за здійснення операцій з продажу продукції;
 - в) будь-які суми, фактично отримані СПД на поточний рахунок або в касу;
 - г) дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі;
 - д) правильної відповіді немає.

Література: [18]; [9]; [21]; [22]; [23]; [26].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.3

Тема: Облік і звітності в оподаткуванні юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва

План

1. Облік доходів юридичних осіб – єдинників третьої групи.
2. Звітність юридичних осіб – єдинників третьої групи.
3. Відповідальність платника єдиного податку.

Методичні рекомендації

Метою заняття є формування професійних знань та вмінь, щодо обліку та сплати єдиного податку суб'єктів малого підприємництва.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.3 здобувач повинен

знати:

- порядок розрахунку єдиного податку;
- особливості сплати єдиного податку.

вміти:

- нараховувати та відображати в бухгалтерському обліку єдиного податку;
- декларувати та сплачувати єдиний податок.

Юрособи – єдинники третьої групи подають Податкову декларацію платника єдиного податку (юридичної особи) за формою, затвердженою Наказом № 578 (далі – декларація).

Декларація подається щокварталу, протягом 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу (п. 294.1, 296.3, пп. 49.18.2 ПК).

Структура декларації Декларація складається із чотирьох розділів:

- розд. I «Загальні відомості»;
- розд. II «Дохід, що підлягає оподаткуванню»;
- розд. III «Розрахунок податкових зобов'язань з єдиного податку»;
- розд. IV «Визначення податкових зобов'язань у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок».

Після розділу IV у декларації передбачено поле для доповнення. Таке доповнення платник податків може подати разом із декларацією, якщо вважатиме, що форма декларації не дозволяє йому правильно визначити податкові зобов'язання (п. 46.4 ПК). У полі для доповнення потрібно коротко пояснити його суть.

Нагадаємо основні правила виправлення помилок:

- виправляти помилки можна тільки протягом 1 095 днів (п. 50.1, ст. 102 ПК). Відлік такого строку починається з наступного дня після закінчення строку подання декларації, а якщо декларація була подана пізніше – із наступного дня після її подання;
- незалежно від того, у якому періоді виявлено помилку, вона виправляється за допомогою діючої форми декларації;
- у поточній декларації можна виправити помилки тільки за один звітний період.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Визначте податкові пільги, які мають суб'єкти малого підприємництва при застосуванні спрощеної системи оподаткування?
2. Наведіть порядок сплати єдиного податку суб'єктами малого підприємництва.
3. Хто подає податкову декларацію з єдиного податку?
4. Який податковий період подачі декларації?
5. До яких органів подається декларація з єдиного податку?

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Сільськогосподарське підприємство орендує в поточному році 4 тис. га ріллі. Грошова оцінка її в даній області становить 18000 грн. за 1га. Визначити розмір єдиного податку для четвертої групи платників в поточному році та строки його сплати до бюджету.

Тести для самоперевірки знань

1. Терміни сплати єдиного податку юридичними особами:

- а) щомісячно до 20 числа;
- б) щомісячно не пізніше 20 числа;
- в) щоквартально до 20 числа;
- г) щоквартально не пізніше 20 числа;
- д) правильної відповіді немає.

2. Платники 1 групи сплачують єдиний податок:

- а) щомісячно до 20 числа;
- б) щомісячно не пізніше 20 числа;
- в) щоквартально до 20 числа;
- г) щоквартально не пізніше 20 числа;
- д) правильної відповіді немає.

3. Основним документом на сплату єдиного податку є:

- а) Витяг;
- б) торговий патент;
- в) одноразовий патент;
- г) патент;
- д) правильної відповіді немає.

4. Заява на перехід на сплату єдиного податку подається:

- а) не пізніше ніж за 15 днів до початку кварталу;
- б) протягом 15 днів після закінчення кварталу;
- в) за один місяць до початку кварталу;
- г) за один місяць до початку звітного року;
- д) правильної відповіді немає.

Література: [18]; [9]; [21]; [22]; [23]; [26].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.4

Тема: Податки на майно

План

1. Платники, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
2. Об'єкт, база оподаткування та ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
3. Обчислення податку фізичними та юридичними особами.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.4 здобувач повинен

знати:

- платників податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- об'єкт, базу оподаткування та ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- алгоритм декларування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

вміти:

- відобразити у бухгалтерському податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- декларувати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Об'єктом оподаткування згідно з п. 266.2 ПКУ є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка. Оподатковується як житлова нерухомість (квартира, будинок), так і нежитлова нерухомість (гаражі, майстерні, господарські будівлі – сараї, хліви, літні кухні, вбиральні, погребі тощо).

Згідно з п. 266.3 ПК базою оподаткування є загальна площа об'єкта житлового та нежитлового нерухомого майна.

Для фізичних осіб база обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Юридичні особи обчислюють базу самостійно, виходячи із загальної площі кожного окремого об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на цей об'єкт.

Платити за свою нерухомість будуть не всі, а тільки ті власники квартир та будинків, площа яких перевищує 60 та 120 метрів квадратних відповідно (або будинки і квартири загальною площею в 180 “квадратів”). Та й сам податок буде нараховуватись тільки на площу, яка перевищує указані метри квадратні.

Згідно з п. 266.5 ПК ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 1,5 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Охарактеризуйте платників, об'єкт та базу оподаткування.
2. Вкажіть розмір ставки даного податку.
3. Розкажіть хто самостійно розраховує податок.

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Сім'я складається з п'яти осіб: чоловік, дружина і троє неповнолітніх дітей.

Дружина володіє 2 квартирами та дачею:

1. Квартира загальною площею 70 кв. метрів;
2. Квартира загальною площею 60 кв. метрів;
3. Дача – 160 кв. метрів.

Чоловік володіє 1 квартирою й будинком:

1. Квартира загальною площею 60 кв. метрів;
2. Будинок загальною площею 80 кв. метрів.

Розрахувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Тести для самоперевірки знань

1. Хто є платником податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки ?

- а) Фізичні та юридичні особи, зокрема нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та(або) нежитлової нерухомості;
- б) Юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової нерухомості;
- в) Фізичні особи, які є власниками об'єктів житлової нерухомості;
- г) Фізичні та юридичні особи, які є власниками нежитлової нерухомості.

2. Базовий податковий період для платників податку на майно:

- а) Календарний тиждень;
- б) Календарний рік;
- в) Календарний місяць;
- г) Календарний квартал.

3. Базою оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є:

- а) Будівлі та споруди;
- б) Загальна площа об'єкта житлової нерухомості;
- в) Загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, зокрема його частка;
- г) Частина загальної площі об'єкта житлової нерухомості.

Література: [18]; [10]; [11]; [12]; [21]; [23].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.5

Тема: Податки на майно

План

1. Платники транспортного податку.
2. Об'єкт, база оподаткування та ставки транспортного податку.
3. Обчислення податку фізичними та юридичними особами.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутності транспортного податку.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.5 здобувач повинен

знати:

- платників транспортного податку;
- об'єкт, базу оподаткування та ставки транспортного податку;
- алгоритм декларування транспортного податку;

вміти:

- відображати у бухгалтерському транспортний податок;
- декларувати транспортний податок.

Платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які згідно з чинним законодавством мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування.

Об'єктом оподаткування транспортним податком є легкові автомобілі (абзац перший пп. 267.2.1 ПКУ):

– середньоринкова вартість яких перевищує 375 мінімальних зарплат (МЗП) на 1 січня звітного року;

– з року випуску яких пройшло не більше ніж 5 років включно.

Базою оподаткування є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 грн за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Перерахуйте платників транспортного податку.
2. Вкажіть об'єкти оподаткування транспортного податку.
3. Ставки транспортного податку.
4. Перерахуйте звітні документи, які подаються до податкових органів.

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Прописати кореспонденцію рахунків по нарахуванню транспортного податку:

№	Господарська операція	Дт	Кт	Сума, грн
1	Нарахований транспортний податок за II квартал 2020 року			18750,00
2	Списаний транспортний податок на фінансовий результат			18750,00
3	Сплата транспортного податку в бюджет			18750,00

Тести для самоперевірки знань

1. Які строки сплати фізичними особами податку на майно?
 - а) До 1 лютого поточного року;
 - б) Протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця;
 - в) Протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця;
 - г) Протягом 60 календарних днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення.

Література: [18]; [10]; [11]; [12]; [21]; [23].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2.6

Тема: Рентна плата, екологічний податок і інші податки

План

1. Рентна плата.
2. Екологічний податок.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність рентної плати.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.6 здобувач повинен

знати:

- порядок нарахування рентної плати;
- особливості відображення в бухгалтерському обліку рентної плати;
- алгоритм декларування рентної плати;
- нормативну базу, яка впливає на порядок декларування та сплати екологічного податку;

вміти:

- відображати у бухгалтерському обліку рентну плату;
- нараховувати та декларувати рентну плату і екологічний податок.

До ресурсних платежів, які включаються до загальнодержавних податків та зборів, належать:

- рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;
- рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні;
- плата за користування надрами;
- збір за користування радіочастотним ресурсом України;
- збір за спеціальне використання води;
- збір за спеціальне використання лісових ресурсів.

Платниками рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України є суб'єкти господарювання, які експлуатують об'єкти магістральних трубопроводів та надають (організують) послуги з транспортування (переміщення) вантажу трубопроводами України.

Платником рентної плати за транзит природного газу територією України є уповноважений Кабінетом Міністрів України суб'єкт господарювання, який надає (організовує) послуги з його транзиту територією України.

Об'єкт оподаткування - фактичні обсяги, що транспортуються територією України у податковому (звітному) періоді.

Система екологічних платежів включає такі основні елементи:

- порядок вилучення коштів в економічних суб'єктів (бази оподаткування, порядок здійснення розрахунків та терміни сплати);
- ставки податків за викиди та скиди забруднюючих речовин, нормативи зборів за використання природних ресурсів;
- допустимі межі порушення середовища, в межах встановлених лімітів, з віднесенням податків на витрати підприємства. Такі ліміти встановлюються окремо для кожного підприємства та в сукупності не повинні допускати перевищення гранично допустимої концентрації шкідливих речовин у природному середовищі;
- порядок розподілу зібраних коштів між різними рівнями управління природоохоронною діяльністю.

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Розкрийте зміст звітності щодо плати за спеціальне використання природних ресурсів.
2. Наведіть складові плати за спеціальне використання лісових ресурсів та розкрийте зміст звітності.
3. Розкрийте джерела інформації для формування звітності щодо плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, та розкрийте її зміст.
4. Наведіть джерелі інформації для заповнення звітності щодо плати за спеціальне використання надр при видобуванні корисних копалин.
5. Назвіть об'єкт оподаткування екологічного податку?
6. Що є базою при оподаткуванні екологічного податку?
7. Які ставки екологічного податку?
8. Яку податкову звітність подають по екологічному податку?

Практичні завдання та вправи

Задача 1

На балансі закладу освіти – водонапірна вежа, забір води до якої здійснюється з артезіанської свердловини. Установа використовує воду лише для власних потреб (пиття, підтримання гігієни працівників і вихованців, вологого прибирання тощо).

За звітний квартал використано 3120 куб. метрів води, обчислений за технологічними картами чи розрахунками.

Лічильники для обліку води заклад освіти не встановив. Річний ліміт за дозволом на спецводокористування – 14 тис. куб. метрів води.

Навчальний заклад застосовує ставки плати за воду (м. Київ) – 86,90 грн за 100 куб. метрів води (пп. 255.5.2 ПК). Оскільки лічильника немає, цю ставку слід збільшити на коефіцієнт 2.

Розрахувати рентну плату за спецводокористування.

Тести для самоперевірки знань

1. Розмір ставки екологічного податку залежить від:
 - а) виду забруднюючої речовини, класу небезпечності розміщених відходів;
 - б) виду джерела забруднення та забруднюючої речовини, класу небезпечності розміщених відходів;
 - в) виду забруднюючої речовини, обсягу та місця здійснення забруднення;
 - г) усі відповіді вірні
2. Коефіцієнт, який застосовується при розрахунку екологічного податку за скидання забруднюючих речовин у ставки і озера:
 - а) 3;
 - б) 1,5;
 - в) 10;
 - г) 1,2
3. Базовим податковим періодом для екологічного податку є:
 - а) календарний рік;
 - б) календарний місяць;
 - в) календарний квартал;
 - г) півріччя
4. Рентна плата за користування надрами справляється у вигляді:
 - а) рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин та рентної плати за користування водними ресурсами;
 - б) рентної плати за користування водними ресурсами;
 - в) рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин та рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
 - г) рентної плати за користування водними ресурсами та рентної плати за транспортування нафти

Література: [18]; [13]; [14]; [21]; [22].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.7

Тема: Виправлення помилок у податковій звітності

План

1. Податкова звітність (розрахунок).
2. Особи, які несуть відповідальність за складення податкової звітності

Методичні рекомендації

Метою заняття є розкрити сутність та порядок складання податкових декларацій. Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.7 здобувач повинен

знати:

- нормативну базу, яка впливає на порядок складання податкової звітності та звітні періоди для декларування;

вміти:

- складати податкові декларації.

Загальні вимоги до складання та подання податкової звітності в Україні регулює ПК України, ним визначені принципові положення, які використовуються у системі податкової звітності, а саме:

– під час встановлення податку обов'язково визначаються такі елементи: строк та порядок подання звітності про обчислення та сплату податку (ст. 7 ПК України);

– платник податків зобов'язаний: вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів; подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів (ст. 16. ПК України);

– платник податку на прибуток подає разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність (крім малих підприємств) (ст. 46 ПК України);

– відповідальність за неподання, порушення порядку заповнення документів податкової звітності, порушення строків їх подання контролюючим органам, недостовірність інформації, наведеної у зазначених документах, несуть: юридичні особи, постійні представництва нерезидентів, які відповідно до ПК України визначені платниками податків, а також їх посадові особи (ст. 47);

– податкова декларація складається за формою, затвердженою в певному порядку. Форма податкової декларації повинна містити необхідні обов'язкові реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору. Податкова звітність, складена з порушенням норм ст. 48, не вважається податковою декларацією (ст. 48);

– податкова декларація подається за звітний період в установлені ПК України строки органу державної податкової служби, в якому перебуває на обліку платник податків. Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений ПК України звітний період подавати податкові декларації (ст.49).

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Які обов'язки та права покладені на платника податків щодо ведення обліку з метою оподаткування.
2. Які законодавчі та інші нормативні документи регламентують ведення обліку з метою оподаткування?
3. Наведіть основні проблемні питання, які виникають при формуванні обліку з метою оподаткування.
4. Розкрийте загальну мету обліку у системі оподаткування?

Практичні завдання та справи

Задача 1

Декларацією податку на прибуток на I квартал поточного року було подано платником до податкової інспекції 30 квітня. Сума податкових зобов'язань платника з декларацією становить 50 тис. грн. Станом на 20 квітня платником внесено до бюджету податку на прибуток у сумі 48 тис. грн. Крім того, є переплата податку на додану вартість у сумі 5 тис. грн. Розрахувати розмір фінансових санкцій.

Тести для самоперевірки знань

1. Який з цих законодавчих актів регулює відносини у сфері справляння податків і зборів, що стягуються в Україні?
 - а) Конституція України;
 - б) Закон України “Про державний бюджет на відповідний рік”;
 - в) Бюджетний кодекс України;
 - г) Податковий кодекс України.
2. Базовим податковим періодом для сплати акцизного податку є календарний:
 - а) Місяць;
 - б) Квартал;
 - в) Рік;
 - г) День.
3. Податковий агент – це:
 - а) Особа, на яку покладають обов'язки з обчислення та перерахування податків до бюджету від імені та за рахунок коштів платника;
 - б) Особи, які ведуть облік платників податків;
 - в) Особи, які подають контролюючим органам звітність;
 - г) Особи, які надають консультації платникам податків.

Література: [18]; [16]; [20]; [21]; [22].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.8

Тема: виправлення помилок у податковій звітності

План

1. Подання податкової декларації до контролюючих органів.
1. Внесення змін до податкової звітності.

Методичні рекомендації

Метою заняття є розглянути форми податкової звітності та методику їх заповнення відповідно до чинного законодавства.

Після засвоєння матеріалу практичного заняття 2.8 здобувач повинен

знати:

- нормативну базу, яка визначає порядок формування податкової звітності та її подання;

вміти:

- складати податкову звітність підприємства.

Форма податкової декларації встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову й митну політику.

Форма, порядок і строки подання митних декларацій затверджуються виходячи з вимог митного законодавства.

Обов'язкові реквізити – це інформація, яка повинна бути у формі податкової декларації (п. 48.2 ПК). Відсутність такої інформації призводить до того, що документ втрачає статус податкової декларації. А це спричиняє юридичні наслідки (наприклад, відмова в прийнятті звітності).

Податкова декларація повинна містити такі обов'язкові реквізити (п. 48.3 ПК):

- тип документа. Декларація може бути: звітною, уточнюючою, новою звітною. Для зазначення типу декларації у відповідному полі проставляється відмітка «Х»;
- звітний (податковий) період, за який подається декларація;
- звітний (податковий) період, відомості за який уточнюються. Це обов'язковий реквізит для уточнюючої податкової декларації (уточнюючого розрахунку);
- повне найменування підприємства (П. І. Б. для фізособи-підприємця) згідно з даними реєстраційних документів;
- код платника податків відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України або податковий номер;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків (або серія та номер паспорта – для фізичних осіб, які за своїми релігійними переконаннями відмовилися від прийняття такого номера, повідомили про це контролюючий орган і мають у паспорті відповідну відмітку);
- місцезнаходження (місце проживання) платника податків;
- найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
- дата подання звіту (або дата заповнення) залежно від форми;
- інформація про додатки, які подаються разом із податковою декларацією та є її невід'ємною частиною;
- ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток (або серія та номер паспорта) посадових осіб платника податків;
- підписи платника податків та/або його посадових осіб, засвідчені печаткою платника податків (при наявності).

Контрольні завдання та запитання для обговорення

1. Загальні вимоги до податкової звітності.
2. Податкова звітність – її види, умови підтвердження даних у звітності, строки подання.
3. Відповідальність платників за неподання податкової звітності, загальні підходи до виправлення допущених помилок.

Практичні завдання та вправи

Задача 1

Визначити суму штрафних санкцій, які повинні бути застосовані до квартального платника ПДВ, який протягом двох податкових періодів затримав подання податкової декларації. Орган ДПС самостійно визначив суму податкового зобов'язання з ПДВ, яка становила 11 600 грн.

Тести для самоперевірки знань

1. Податковий кодекс України – це:
 - а) Документ, що регулює відносини, які виникають у сфері справляння податків і зборів;
 - б) Діяльність держави з питань оподаткування;
 - в) Сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів;
 - г) Документ, що регулює відносини з питань митної справи.

2. Сукупність державних органів, які організують і контролюють надходження податків, зборів і платежів – це:

- а) Податкова служба;
- б) Податкова робота;
- в) Податкова система;
- г) Податкова політика.

3. Яка функція податків проявляється в наданні пільг з оподаткування окремим галузям і виробникам?

- а) Фіскальна;
- б) Регулювальна;
- г) Розподільча;
- д) Стимулювальна.

4. Податки існують для:

- а) Соціального забезпечення громадян;
- б) Забезпечення коштами дохідної частини бюджету;
- в) Фінансування державних установ;
- г) Організації масових заходів.

Література: [18]; [16]; [20]; [21]; [22].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 15.07.2022).
2. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної» від 31.12.2015 р. №1307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення 15.07.2022).
3. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» 28 січня 2016 р. № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text> (дата звернення 15.07.2022).
4. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» від 20.10.2015 р. № 897. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
5. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску» від 13.01.2015 №4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
6. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи» від 02.10.2015 р. № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-15#n17> (дата звернення 15.07.2022).
7. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку» від 23.01.2015 р. №14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0105-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
8. *Наказ Міністерства фінансів України* «Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального або спирту етилового та/або акцизних складів, акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового, Порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового» від 27.11.2020 р. № 729. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-20#Text> (дата звернення 15.07.2022).
9. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» від 19.06.2015 р. № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0799-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
10. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки» від 10.04.2015 р. № 408. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0479-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
11. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з транспортного податку» від 10. 04. 2015 р. № 415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).

12. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)» від 16.06.2015 р. № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0783-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
13. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації екологічного податку» від 17. 08. 2015 р. № 715. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
14. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати» від 17.08. 2015 р. № 719. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
15. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору» від 09. 07. 2015 р. № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-15#Text> (дата звернення 15.07.2022).
16. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами» від 06.06.2017 р. №557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text> (дата звернення 15.07.2022).
17. *Наказ* Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток"» від 20.01.2001 р. № 47/5238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення 15.07.2022).
18. *Податковий кодекс* України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 15.07.2022).
19. *Постанова* Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України» від 18.12.2018 р. № 1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.07.2022).
20. *Податкова система: Навч. посібник* / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.
21. *Коцупатрій М. М.* Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» / М. М. Коцупатрій, С. І. Ковач, К. В. Безверхий. – К.: КНЕУ, 2015. – 196 с.
22. *Куцик О.П., Полянська О.А.* Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посібник – Львів: Видавництво Львівського торгово-економічного університету, 2017. – 508 с.
23. *Конспект лекцій з дисципліни «Податковий облік і звітність»* (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки «спеціаліст», денної та заочної форм навчання за спеціальністю 7.03050901 – Облік і аудит) / О. Є. Власова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М.Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 160 с.
24. *Облік і звітність підприємства в системі оподаткування: навч. посібник* / М.І. Бондар, Л.Г. Ловінська, Н.М. Лисенко та ін.; за заг. ред. М.І. Бондар, Л.Г. Ловінська, - 2-ге вид. перероб. і допов. – К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2014. – 585 с.
25. *Левицька С. О.* Облік і звітність в оподаткуванні: підручник / С. О. Левицька, С. В. Свірко, О. О. Осадча. – Рівне: НУВГП, 2013. – 298 с.
26. *Максімова В. Ф., Артюх О. В.* М 17 Облік у системі оподаткування: Навч. посібник / В. Ф. Максімова, О. В. Артюх. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2013. – 267 с.